
Előadó: Ft. Negyela Zoltán káplán

Lukács evangéliuma

A névadás

²¹Amikor eltelt a nyolc nap és körülmetélték, a Jézus nevet adták neki, ahogy az angyal nevezte, mielőtt még a méhben megfogamzott volna.

Jézus bemutatása a templomban

²²Amikor eltelték a tisztulásnak a Mózes törvényében megszabott napjai, felvitték Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak, ²³ahogy az Úr törvényében elő volt írva: az anyaméhet megnyitó minden elsőszülött fiú az Úr szentjének hívatik, ²⁴s az áldozatot is be akarták mutatni, ahogy az Úr törvénye előírta: egy pár gerlicét vagy két galambfiókát.

²⁵Íme, volt Jeruzsálemben egy Simeon nevű igaz és istenfélő ember. Várta Izrael vigaszát, és a Szentlélek volt rajta. ²⁶Kinyilatkoztatást kapott a Szentlélektől, hogy addig nem hal meg, amíg meg nem látja az Úr Fölkentjét. ²⁷A Lélek indítására a templomba ment. Amikor a szülők a gyermek Jézust bevitték, hogy a törvény előírásának eleget tegyenek, ²⁸karjába vette és áldotta az Istent ezekkel a szavakkal: ²⁹„Most bocsásd el, Uram, szolgálodat, szavaid szerint békében, ³⁰mert látta szemem üdvösségedet, ³¹melyet minden nép színe előtt készítettél, ³²világosságul a pogányok megvilágosítására, és dicsőségül népednek, Izraelnek.”³³Apja és anyja csodálkoztak azon, amit fiukról mondott. ³⁴Simeon megáldotta őket, és így szólt anyjához, Máriához: „Íme, ő sokak romlására és sokak feltámadására lesz Izraelben, jel lesz, amelynek ellene mondanak - ³⁵a te lelkedet is tör járja át -, hogy kiderüljenek sok szív titkos gondolatai.”

³⁶Volt egy Áser törzséből való, Anna nevű prófétaasszony, Fánuel leánya, aki már igen öreg volt. Hét évig élt férjével lánysága után, ³⁷aztán özvegyen maradt. Már nyolcvannégy esztendő volt. Nem hagyta el a templomot soha, éjjel-nappal böjtben és imádságban szolgált. ³⁸Ebben az órában is odajött, dicsőítette az Istent, és beszélt róla mindenkinek, aki csak várta Jeruzsálem megváltását.

³⁹Miután így eleget tettek az Úr törvényének, lementek galileai városukba, Názáretbe. ⁴⁰A gyermek pedig nőtt és erősödött, bölcsesség töltötte be, és az Isten kegyelme volt rajta.

Előadó: Ft. Negyela Zoltán káplán

A tizenkét éves Jézus a templomban

⁴¹Szülei minden évben fölmentek Jeruzsálembe a húsvét ünnepére. ⁴²Amikor tizenkét éves lett, szintén fölmentek, az ünnepi szokás szerint. ⁴³Az ünnepnapok elteltével hazafelé indultak. A gyermek Jézus azonban Jeruzsálemben maradt anélkül, hogy szülei tudták volna. ⁴⁴Abban a hitben, hogy az úti társaságban van, mentek egy napig, és keresték a rokonok és ismerősök között. ⁴⁵Amikor nem találták, visszafordultak Jeruzsálembe, hogy keressék. ⁴⁶Három nap múlva akadtak rá a templomban, ott ült a tanítók közt, hallgatta és kérdezgette őket. ⁴⁷Akik csak hallgatták, mind csodálkoztak okosságán és feleletein. ⁴⁸Amikor meglátták, csodálkoztak. Anyja így szólt hozzá: „Gyermekem, miért tetted ezt velünk? Íme, atyád és én szomorúan kerestünk.” ⁴⁹Ezt felelte: „De miért kerestetek? Nem tudátok, hogy nekem Atyám dolgaiban kell lennem?” ⁵⁰Ám ők nem értették meg ezeket a hozzájuk intézett szavakat. ⁵¹Velük ment hát, lement Názáretbe, és engedelmeskedett nekik. Szavait anyja mind megőrizte szívében. ⁵²Jézus meg gyarapodott bölcsességben, korban, s kedvességben Isten és az emberek előtt.

Fontosabb kifejezések, fogalmak

„Jeruzsálembe” – A Jeruzsálembe való utazásra a mózesi törvény két előírása adott alkalmat: Lev 12, 2-8, amely a szülő asszony tisztulására vonatkozik. Az anya az említett előírás szerint a fiúgyermek születése után hét napig tisztátalannak számított. További 33 napig az úgynevezett „kultuszképtelenek” sorába tartozott, ami annyit jelent, hogy a házban kellett tartózkodnia, szent dolgokat nem érinthetett és istentiszteleti cselekményeken sem vehetett részt. A tisztulási idő letelte után áldozatot kellett bemutatnia, amely abból állt, hogy a szolgálatot teljesítő papnak kellett átadnia egy egyéves bárányt égőáldozatul, valamint egy galambot vagy gerlét bűneiért való áldozatul. Azonban a Lev 12,8 – ban a törvény a szegények számára lehetővé tette, hogy a bárányt szintén galambbal vagy gerlével helyettesítsék. Ebben az esetben két galambot vagy gerlét kellett vinniük, egyet égőáldozatul, egyet pedig bűneiért való áldozatul.

Második előírás, mely az elsőszülött kiváltására vonatkozik így hangzik: „Ami Izraelben anyja méhét megnyitja – akár ember, akár állat -, az mind az enyém.”/Kiv 13,2/. Az előírás konkrétan azt jelentette, hogy az állatok első kölykét, a számart kivéve fel kellett áldozni Istennek. Az ember elsőszülöttje papi szolgálatra lett volna rendelve, de ezt a szolgálatot a leviták vették át /Szám 8,16 -19/. Az elsőszülötteket így viszont minden esetben ki kellett váltani /Kiv 13,13/. A megváltási díj 5 sékelt tett ki /Szám 3,47/, amelyet nem csak Jeruzsálemben, hanem vidéken is be lehetett fizetni a papnak.

Lukács viszont nem kiváltást említ, hanem bemutatást. Számára a hangsúly nem azon van, hogy Jézus mentesült a szolgálattól – éppen ellenkezőleg – különleges módon Istennek szentelt személy, s ezért természetes az Ő templomi bemutatása, átadása.

Előadó: Ft. Negyela Zoltán káplán

Sámuel – Sámuel születése után nem sokkal, édesanyja elvitte a silói szentélybe és átadta Isten szolgálatára: „Átengedem az Úrnak, egész életére átengedem az Úrnak”/1Sám 1,28/. Lukács felfogásában ugyanez a szellem vezette Jézus szüleit is, amikor felvitték őt a templomba. Azonban van még egy másik ószövetségi vonatkozás is: „Jézus bemutatása a Jeruzsálemi templomban Malakiás próféta jövendölésének beteljesedését jelenti: „Hamarosan belép szentélyébe az Úr, akit kerestek, és a szövetség anyyala, aki után vágyakoztok”. /Mal 3,2/

Simeon –jelentése: Isten meghallgatott. Simeon Lukács „igaz és istenfélő embernek” mutatja be. Simeon tehát az eszményi vallásosság képviselői közé tartozik, akikre a törvény tisztelete, de ugyanakkor a személyes elkötelezettség is jellemző. Azt is megtudjuk róla, hogy „Izrael vigaszát”, vagyis a Messiás eljövételét várta. Lukács befejezésként közli róla, hogy a „Szentlélek töltötte el” jelezve prófétai tanúságtételét /29 – 35/. A találkozás Simeon és Jézus között az üdvösségtörténet két korszakának a határát jelzi: Simeon a végére érkező Ószövetséget, míg a kisded Jézus a most kezdődő Újszövetséget képviseli. Simeon szavai pedig világossá teszik, hogy az Ószövetség várakozása Jézusban a beteljesedéshez érkezett.

Az ének három kijelentést tartalmaz:

- 1.) Simeon békében való elbocsájtást kér az Istentől. Önmagát szolgának nevezi, Istent pedig urának. A békében való elbocsájtás, a békés , Isten áldásától kísért halált jelenti /Tób 3,6/.
- 2.) Simeon már meglátta az Üdvözítőt. A mondat Jézus szavaira emlékeztet: „Boldog a szem, amely látja amit ti láttok. Bizony mondom nektek, hogy sok próféta és király akarta látni, amit ti láttok és nem láthatta, hallani amit ti hallatok és nem hallhatta”/Lk 10, 23-24/.
- 3.) A harmadik kijelentés továbbvezeti a Messiás küldetésére vonatkozó gondolatmenetet és pontosítja, hogy miben is áll a Messiás által hozott üdvösség. A megfogalmazás ez esetben is ószövetségi színezetű: „Szabadulást szerzek Sionnak és dicsőséget adok Izraelnek” /Iz 46,13/.

Simeon szavait Mária és József csodálkozással fogadják. Hasonló reakcióról olvastunk a pásztorokról szóló elbeszélésben is.

„Íme, ő sokak romlására és sokak feltámadására lesz” – A kijelentés háttérben Izaiás két prófétai mondása áll, amelyek eredetileg Jahvera vonatkoztak: „Ő a szentély, a botlás köve és a botránkozás sziklája, Izrael mindkét háza számára, tör és háló Jeruzsálem lakóinak.” /Iz 8,14/ „Nézzétek, egy követ helyezek el Sionon, egy értékes szegletkövet. Aki hisz, nem inog meg /Iz 28,16/. A gyermek jellé válik, „amelynek ellene mondanak”.

Anna – mint női tanú jelenik meg. Lukács viszonylag sok adatot közöl róla, amit a valószínűleg a jeruzsálemi hagyomány őrzött meg. Abban az időben a nők nem teljesíthettek hivatalos szolgálatot a templomban. Ennek következtében az Annára vonatkozó megjegyzést úgy kell értelmeznünk, hogy rendszeresen látogatta a templomot, ahol imádkozott és böjtölt.

„minden évben fölmenetek”- A törvény minden férfi számára előírta, hogy a három fő ünnepre/pászka, pünkösöd, sátoros ünnep/Jeruzsálemben zarándokoljon: Kiv 23, 14: MTörv 16,1 -8. Ezek teljesítése a távolban élők számára lehetetlen volt. Ezért ők évente csak egyszer, leginkább a pászka ünnepére zarándokoltak el szent városba. A törvény előírása csak a férfiakra vonatkozott, az asszonyokra és a gyermekekre nem. Az Újszövetség korában az asszonyok részvétele is egyre inkább szokássá vált. Fiúgyermek a rabbinikus előírások szerint tizenhárom éves kortól voltak kötelezőek, így a jeruzsálemi zarándoklatra is. Az a tény, hogy Mária és József már tizenkét éves korában magukkal viszik Jézust – a törvényhez való szoktatást jelenti. /rabbinikus javaslat volt/ Az ünnep hét napig tartott /MTörv 16,8/.

Előadó: Ft. Negyela Zoltán káplán

„**elmaradt**” – a zarándokok biztonsági okokból, csoportokban mentek. Így előfordulhatott, hogy családtagok más csoporthoz csatlakozva elszakadtak egymástól. A „három nap múlva” kifejezést nem úgy kell értenünk, hogy a jeruzsálemi keresés tartott három napig, hanem, hogy a városból való távozástól kezdődően telt el három nap. A szülők egy napig együtt meneteltek a hazafelé tartó zarándokokkal, egy nap, amíg visszaérnek Jeruzsálembe, s ezt követően a harmadik napon találták meg Jézust. „Konkrétan a külső templomudvar oszlopcsarnokaira gondolhatunk, ahol az írástudók tanítani és vitatkozni szoktak. A gyermek jézus tanulóként van jelen. Jézus értelmességének lényege /okossága/ hogy egyedülálló módon képes felfogni Isten akaratát.